

1. Majs Historie.
Af Folketingsmedlem Thorkild Holst.
[1941]

(elektronisk reprint af duplikeret manuskript, Danmarks kommunistiske Parti Arkiv, ABA)

For anden Gang under den nuværende imperialistiske Krig fejrer vi Proletariatets internationale Kampdag, 1. Maj. Over hele Verden, i Byerne, paa Slagmarkerne og paa Havene, vil den arbejdende Klasse fejre og mindes, den Dag, der mere end nogen anden er Udtryk for Arbejderklassens internationale Kamp og Solidaritet.

Den 1. Maj 1890 var det første Gang Maj-Dagen i en Række europæiske og amerikanske lande blev fejret som Arbejderklassens internationale Kampdag efter Beslutning paa 2.

Internationales Stiftelseskongres i Paris 1889. Og det er saaledes i Aar 52. Gang vi fejrer 1. Maj. Selve Tanken om at gøre 1. Maj til en særlig Arbejdernes Dag er dog betydelig ældre. Allerede i Midten af det 19. Aarhundrede var Arbejderforbundene i Amerika begyndt at afholde an "Festdag for Arbejderne", som de fleste Arbejdsforbund holdt den 1. Maj, mens en mindre Del afholdt den om Efteraaret.

I Begyndelsen blev Dagen fejret som almindelig Folkefest og Arbejdsgiverne gav Arbejderne fri. Men efterhaanden som Forholdet mellem Arbejderne og Arbejdsgiverne skærpedes og efterhaanden som Industriproletariatet blev mere politisk bevist, fik Dagen mere og mere Karakteren af en Kampdag. Arbejderne stillede Krav op. Først og fremmest Kravet om 8 Timers Arbejdsdag. Og for disse Kravs Gennemførelse demonstrerede man saa paa Arbejderdagen. Denne Bevægelse blandt Arbejderne voksede Aar for Aar. I 1884 vedtog Føderationen af De forenede Staters og Kanadas Fag- og Arbejderorganisationer paa sin Kongres i Chicago at organisere Kampen for Arbejdernes Hovedkravs 8-Timers Arbejdsdagens Indførelse. 1. Maj 1886 blev sat som den Dag, hvor Kravet skulde være gennemført. Beslutningen blev modtaget med stor Begejstring af Arbejderne. Og da Dagen kom 1. Maj 1886, demonstrerede alene i Chicago 366.000 Arbejdere for 8 Timers Dagens Indførelse, hvilket efter Datidens Maalestok var en uhyre Demonstration og et betydeligt Vidnesbyrd om, hvilken Betydning Arbejderne tillagde dette Kravs Gennemførelse.

Arbejdernes Beslutsomhed gjorde da ogsaa et saa voldsomt Indtryk paa Arbejdsgiverne, at disse straks gik ind paa Kravet for 150.000 Arbejders Vedkommende. De øvrige 216.000 Arbejdere gik herefter straks i Strejke.

Under denne Strejke kom det den 3. Maj til voldsomme Sammenstød mellem de Strejkende og Politiet, hvorunder flere blev dræbt og saaret. Myndighederne arresterede en Række af Arbejdernes Ledere, hvoraf en døde i Fængslet, en begik Selvmord, to idømtes 15 Aars Tugthus, mens fire andre dømtes til Døden og blev henrettet ved Hængning.

Dette var Maj-Dagens første Bloddaad og vakte uhyre Forbitrelse blandt de amerikanske Arbejdere. Og paa de amerikanske Arbejderforbunds Kongres i 1888 vedtog man som Protest mod Dommene at gennemføre Demonstrationer i alle Amerikas Byer den 1. Maj 1890.

Man nærmede sig nu Slutningen af det 19. Aarhundrede. Kapitalismen havde gennemgaaet en rivende Udvikling. Udbyttet skærpedes, Industriproletariatet voksede i Antal, Arbejderklassens faglige og politiske Organisationer tiltog i Styrke og Omfang, Verdens-Kapitalismens første Kriser satte ind og skabte frygtelig Elendighed, Fattigdom og Arbejdsløshed blandt Arbejderne, Arbejderklassens Organisationer blev derefter tvunget til nye og mere omfattende Arbejdsmetoder til at rejse Spørgsmålet om international Solidaritet til at organisere Arbejderklassens Kamp for Forbedring af dens Forhold.

Det var derfor ingen Tilfældighed at 2. Internationales første Kongres i Paris 1889 især beskæftigede sig med Arbejdernes Krav om kortere Arbejdstid og bedre Arbejdsforhold. Og for første Gang i Arbejderbevægelsens Historie, udformede man paa denne Kongres en Række

udførlige faglige og økonomiske Krav. - Krav der for manges Vedkommende endnu i Dag har en levende Aktualitet.

Saaledes krævede Kongressen gennemført en effektiv Arbejder-beskyttelseslovgivning, Forbud mod private Arbejdsanvisningskontorer, Forbud mod Udsvedersystemet og mod Naturalie-Løn, Forbud mod sundhedsfarlige Industrigrene og Arbejdsmetoder, Forbud mod Natarbejde undtagen i særlig vigtige Industrier, Forbud mod Bømearbejde og Beskæftigelse af Kvinder i Industrier, der er skadelige for Kvindens Fysik, lige Løn for samme Arbejde for Mænd og Kvinder. En Række andre Krav blev ogsaa stillet. Men først og fremmest rejste man Kravet om 8 Timers Arbejdsdag, Et Krav, der som tidligere omtalt var blevet rejst allerede paa 1. Internationales Kongres i Geneve 1866.

I Tilslutning til disse Krav stillede den franske Delegerede Lavigne i de franske Fagforeningers Nationalforbunds Havn følgende Forslag:

"International Demonstration den 1. Maj 1890.

Kongressen beslutter:

Der skal paa et bestemt Tidspunkt organiseres en stor international Manifestation (Demonstration) nemlig saaledes at Arbejderne i alle Lande og i alle Byer samtidig paa en bestemt Dag stiller det Krav til Myndighederne, at Arbejdsdagen fastsættes til 8 Timer og at de øvrige Beslutninger paa den internationale Kongres i Paris bringes til Udførelse.

I Betragtning af den Kendsgerning, at en saadan Demonstration allerede af det amerikanske Arbejderforbund paa den Kongres, som blev afholdt i St. Louis i December 1888, er blevet sat til 1. Maj 1890 vedtages dette Tidspunkt som

Dagen for den internationale Demonstration.

Arbejderne i de forskellige Nationer skal iværksætte Demonstrationerne paa den Maade, som passer sig bedst for deres Lands Forhold."

Dette Forslag blev vedtaget. Og dermed blev 1. Maj ophøjet til at være Arbejderklassens internationale Kampdag.

Beslutningen vakte uhyre Begejstring blandt Europas Arbejdere, langt mere end Pariser-Kongressen havde ventet. Arbejdernes Begejstring gav sig saaledes Udtryk i, at de gik langt videre end Kongressens Beslutninger, at Arbejderne viste sig at være mere revolutionære end Kongressens Delegerede. Saaledes havde Kongressen egentlig ikke tænkt sig at der skulde demonstreres hvert Aar 1. Maj, men Arbejderne tog det som en Selvfølge, at Maj-Demonstrationerne skulde foregaa hvert Aar. Ligeledes var det heller ikke Kongressens Mening, at Arbejderne skulde nedlægge Arbejdet paa Maj-Dagen, mon ogsaa her var Arbejderne af en anden Opfattelse. De opfattede Dagen som en "FESTDAG", som en Dag, hvor der skulde festes og altsaa skulde der ikke arbejdes. Arbejderbevægelsens fremragende Ledere tillagde Maj-Dagen en umaadelig Betydning. Saaledes skrev Friedrich Engels bl.a, følgende i et Forord til "Det kommunistiske Manifest" dateret London den 1. Maj 1890:

"I Dag, da jeg skriver disse Linjer holder det europæiske og amerikanske Proletariat Revy over sine Stridskræfter, der er mobiliseret for første Gang, mobiliseret som en Hær under en Fane og for eet Første-Maal: lovfæstet 8 Timers Normalarbejdsdag, saadan som det allerede er proklameret af Internationales Kongres i Geneve i 1866 og igen i 1889 af Arbejderkongressen i Paris. Og det Skue vi er Vidne til i Dag, vil lukke Øjnene op paa Kapitalister og Jorddrotter i alle Lande, saa de kan se, at i Dag er virkelig Proletarer i alle Lande forenet. Havde blot Marx endnu staaet ved min Side, saa han kunne have set dette med sine egne Øjne."

1. Maj 1890 demonstrerede saa for første Gang samtidig Millioner af Arbejdere i Europa og Amerika. I alle de vigtige Byer kom det til mægtige Møder og Demonstrationer, hvor Arbejderne stillede Krav, der var langt mere vidtgaaende end 8 Timers Arbejdsdag. Langt de fleste Steder nedlagde Arbejderne Arbejdet, skønt deres Ledere mange Steder søgte at forhindre det. Intet Offer skyede Arbejderne for virkelig at gøre Maj-Dagen til en

revolutionær Kampdag. Uden Hensyn til Myndighedernes og Arbejdsgivernes Trusler om Afskedigelse, Arbejdsløshed og Domsfældelser, uden Hensyn til de store Styrker Militær og Politi, der var udkommanderet mødte Arbejderne op og viste Bourgeoisiet, at der her var en ny Klasse, der stillede sine Krav.

Ogsaa den danske Arbejderklasse fulgte Pariser-Kongressens Parole. Den 1. Maj 1890 fandt den første Maj-Demonstration Sted herhjemme paa Fælleden i København og havde efter Datidens Maalestok en mægtig Tilslutning. Ligesom i Udlandet var ogsaa den danske Overklasse grebet af Nervøsitet over Demonstrationen. Politistyrker var udkommanderet, men trods Myndighedernes provokatoriske Optræden forløb Demonstrationen i Ro og Orden. Maj-Dagen 1890 fik stor international Betydning for Arbejderklassen og gav Stødet til yderligere Opsving af Proletariatets faglige og politiske Bevægelse i alle Lande. For første Gang erkendte Arbejderklassen den uhyre Magt den var i Besiddelse af, naar den internationalt rejste sig til Kamp imod sine Modstandere. Og Maj-Dagen lagde dermed Grundstenen til Arbejderklassens internationale Opdragelse og revolutionære Klassebevidsthed.

Siden 1890 har den internationale Arbejderklasse saa, hvert Aar under de røde Faner demonstreret 1. Maj for sine faglige økonomiske og politiske Krav.

Gentagne Gange er der gjort Forsøg paa at svække Maj-Dagens revolutionære Indhold og Karakter.

De eneste Partier der fuldt og helt stod fast paa Maj-Dagens oprindelige revolutionære Indhold, var det russiske og polske Socialdemokrati. De udnyttede Maj-Dagen til at føre Proletariatet ind i politiske Massekampe under revolutionære Krav og Paroler. Derfor førte 2. Internationales Reformister ogsaa længe før den første imperialistiske Krig, en forbitret Kamp mod disse Partier, der blev stemplet som Anarkister og uansvarlige politiske Kandestøbere, for om muligt at forhindre deres Indflydelse i Internationalen,

Igennem disse Beslutninger og denne Optræden fra Reformisterne i 2. Internationale ser man allerede Kimen til den opportunistiske Raaddenskab og Svaghed indenfor Internationalen, der nogle Aar senere ved Verdenskrigens Udbrud i 1914 førte til 2. Internationales Sammenbrud og Reformisternes Overgang til Imperialisternes og Krigsanstifternes lejr.

Men trods disse aabenlyse Svagheder fik Maj-Dagen dog en stor revolutionær Betydning for Arbejderklassen. Flere og flere Tusinder af Arbejdere deltog aktivt i disse Demonstrationer. Takket være Arbejderklassens revolutionære Bevidsthed lykkedes det denne trods de reformistiske Lederes Sabotage at udvikle Maj-Parolerne fra kun at omfatte faglige og økonomiske Dagskrav til ogsaa at indholde virkelige politiske Krav, Og i Aarene lige før Krigens Udbrud saas ofte i Maj-Demonstrationernes Paroler: "Mod den imperialistiske Krig", og "Krig mod Krig".

Disse Paroler blev dog ikke omsat i Virkeligheden - Imperialisternes Opgør, - den første Verdenskrig - kom alligevel. Det var dog ikke Arbejdernes Skyld, men derimod deres reformistiske Lederes der med fuld Musik gik i det imperialistiske Bourgeois Tjeneste og var med til at sende de enkelte Landes Arbejdere ud for at myrde og lemlæste hinanden, Da Verdenskrigen kom gjorde Reformisterne alt for at hindre Afholdelse af 1. Maj-Demonstrationer, organiseret af de revolutionistiske Grupper, der i de enkelte Lande var Begyndelsen til de senere kommunistiske Partierr.

Selv i Tyskland kom det til Demonstrationer den 1. Maj i alle større Byer, - illegalt organiseret og opreklameret af Spartakus. I Berlin var Mødet indkaldt til Kl. 8 Aften paa Potzdammer Platz. Tusinder af Arbejdere og Soldater, der havde Orlov var mødt op, medens Gendarmen og civile Opdagere blandede sig i Mængden. Kl. 8 ankom Karl Liebknecht i en lurvet Soldateruniform, ledsaget af Rosa Luxemburg til Pladsen hilst af Massernes begejstrede Leveraab. Men ikke saa snart var Karl Liebknecht sprunget op paa en Vogn, foran Hotel Fürstenhof, før Politi og Opdagere greb fat i ham. Det lykkedes ham kun med sin kraftige Røst at raabe: "Ned med Krig, ned med Regeringen, - før han og Rosa Luxemburg blev ført bort under Massernes

rasende Modstand og Forsøg paa at befri dem. Hele Aftenen og Natten kom det derpaa til voldsomme Sammenstød mellem Arbejderne og Politiet, Overalt lød der Leveraab for Karl Liebknecht ledsaget af "Socialistmarchen" og Internationale's klangfulde Strofer. Disse Begivenheder 1. Maj 1916 i Tyskland var de første Tegn paa den revolutionære Bølge, der nogle Aar senere lagde Kejsertidens Tyskland i Graven.

Nu kom Verdenskrigen Afslutning. I Rusland havde Arbejderne og Bønderne fejlet det raadne zaristiske og kapitalistiske Styre over Ende, under Lenin, Stalin og Bolsjevikernes Førerskab. Snart efter fængede Revolutionens Ild i hele Centraleuropa. De fjendtlige Landes Soldater forbrødrede sig med hinanden tværs over Skyttegravene, gjorde Mytteri overfor deres Officerer og tvang Magthaverne til at indstille det imperialistiske Massemyrderi. Bourgeoisiet skælvede i Dødsangst for deres Liv og Rigdomme. Troner blev væltet omkuld og Kejser og Konger drog i Landflygtighed. En mægtig revolutionær Rejsning gik igennem Europas Arbejderklasser under Førerskab af unge revolutionære Grupper og Partier. I 1918 kæmpede det tyske østrigske ungarske og finske Proletariat for at følge det russiske Proletariats straalende Eksempel. Og paa selve Maj-Dagen 1918 kæmpede det bayriske Proletariat under uhyre Ofre mod Forræderiet og den mange Gange stærkere Fjendes Modstand.

Takket være de kontrarevolutionære Reformisters Forræderi og de revolutionære Arbejderes Svaghed og manglende Erfaring blev Arbejderopstandene slaaet ned. Takket være Noske, Scheidemann og Bauers Nedsabling af Arbejdermasserne blev Kapitalismen reddet i Europa. Kun i Rusland sejrede Proletariatet, fordi det i Spidsen havde saa geniale Førere som Lenin og Stalin og et bolsjevikisk Parti, der var skolet i revolutionær Erfaring og Viden.

Men ud af Verdenskrigens Kaos, Revolutionernes Erfaring og de svage revolutionære Grupper og Partier, skabtes de kommunistiske Partier hvorom Millioner af klassebevidste revolutionære Arbejdere skarede sig, trods Reformisternes og Reaktionen Forfølgelse og Terror.

1. Maj-Dagen blev atter en aarlig Begivenhed. Men ligesom Arbejderklassen nu var splittet i to Partier - et revolutionært og et reformistisk, - blev ogsaa Maj-Dagen splitte. Fra socialdemokratisk Side fortsatte man i den Kurs, man saa smaat var begyndt paa allerede under Krigen, nemlig at ødelægge dens revolutionære Indhold og Betydning. Man afskaffede Demonstrationer for ikke at udfordre Borgerskabet og indkaldte i Stedet for til harmløse Moder og Fester med Madpakker og Klapstole, hvor Lederne holdt Taler, der lovprieste det kapitalistiske Samfund og angreb den socialistiske Sovjet-Union og de kommunistiske Partier. Kun de kommunistiske Partier holdt Maj-Dagens revolutionære og internationale Traditioner i Hævd, kun de kommunistiske Partier gik ikke paa Akkord med Borgerskabet, men samlede stadig større og større Skarer af Arbejdere omkring sine revolutionære Paroler, om Kampen mod kapitalistisk slaveri og imperialistiske Krigsforberedelser, for Forsvar af Sovjet-Unionen og for Arbejderklassens Magtovertagelse i den kapitalistiske Verden.

Ogsaa i Aarene efter Verdenskrigen saa man gentagne Gange Eksempler paa Magthavernes Overgreb paa de revolutionære Arbejderes Maj-Demonstrationer, kraftigt understøttet af de socialdemokratiske Agenter.

Endnu erindrer vi saaledes den blodige 1. Maj i Berlin i 1929. For at knægte den voksende kommunistiske Indflydelse blandt Berlins Arbejdere, forbød Socialdemokraterne Grzeszinski og Zörgiebel Berlins Arbejdere at demonstrere 1. Maj. Selvfølgelig vilde det kommunistiske Parti ikke efterkomme dette Forbud, men kaldte Berlins Arbejdere ud på Gaden den 1. Maj. Titusinder af Arbejdere fulgte Partiets Parole, Arbejdet blev nedlagt og Arbejderne samlede sig i Berlins Arbejderkvarterer i Wedding og Neuköln for at fejre 1. Maj paa sædvanlig Maade i Overensstemmelse med Maj-Dagens historiske Traditioner. Svaret fra Borgerskabet og Socialdemokratiet blev Udkommandering af stærkt bevæbnede Politistyrker, der i Biler afpatrullerede Gaderne og uden Skaansel skød med Skarpt paa de forsamlede Arbejdere.

Mange Steder forsvarede Arbejderne sig efter bedste Evne, Gadernes Brosten blev brækket op og Barrikader bygget. I flere Dage varede Kampene før Arbejdernes Modstand blev brudt. Snesevis af Arbejdere blev saaret og nogle af Tredive Arbejdere fandt Døden. Med Kuglesprøjter og Maskingeværer blev Berlins Arbejdere forhindret i at fejre Maj-Dagen af det samme Parti, der paa Pariser-Kongressen 1889 vedtog at fastsætte 1. Maj som Arbejderklassens internationale Demonstrationsdag.

Igennem 52 Aar har Arbejderklassen nu fejret 1. Maj. 52 Aar har betydet store Ofre, men ogsaa store Sejre for Verdensproletariatet.

Ogsaa nu befinder den kapitalistiske Verden sig i Krig. Millioner af Arbejderklassens bedste Sønner sendes til Fronterne for at myrde hinanden til Fordel for graadige Kapitalister og til Fordel for et raadent Samfundssystem, der allerede nu gaar sin Opløsning i Møde, I mange Lande er det Arbejderklassen forbudt at fejre 1. Maj. Alligevel ved vi, at ogsaa disse Landes Arbejdere, hvor de end befinder sig, - i Rustningsindustrien, i Skyttegravene eller paa de minefyldte Have, - vil mindes 1. Maj og dens Revolutionære Traditioner.

I enkelte kapitalistiske Lande gives der endnu Arbejderklassen Mulighed for at fejre den internationale Kampdag.

Men kun i et Land, den socialistiske Arbejderstat Sovjet-Unionen, er det den herskende Klasse - Arbejderklassen - der fejrer 1. Maj. Millioner af Arbejdere vil paa denne Dag paa over en Sjattedel af Jorden festligholde Maj-Dagen. Gennem Møder og Demonstrationer i Radioen og Pressen vil Sovjet-Unionen vise Arbejderstatens økonomiske militære og politiske Styrker, hylde Kammerat Stalin, Sovjet-Regeringen og det bolsjevikiske Parti og samtidig udtrykke Sovjet-Folkets og Sovjet-Landets ubrydelig Solidaritet med den krigshærgede Arbejderklasse i den kapitalistiske Verden.

Ogsaa herhjemme vil Maj-Dagen blive fejret - selv om det kun kan ske ved lukkede Møder. Som det eneste Parti vil Kommunisterne fejre Dagen i dens Revolutionære Aand. Vi vil over hele Landet mønstre den danske Arbejderklasse til international Solidaritet, til Kamp for vort Lands og vort Folks nationale Salvstændighed, til Modstand mod Overklassens og de Socialdemokratiske Lederes Politik overfor Folket, til Samling af den arbejdende Klasse i By og paa Land, for Forbedring af dens Kaar paa de Riges Bekostning.

I denne Aand vil vi fejre Maj-Dagen. Samtidig vil vi lade vore Tanker gaa til de Klassefæller, der udenfor vort Lands Grænse forbløder for Kapitalismens Profitbegær. Vi vil lade vore Tanker gaa til den mægtige Sovjet--Union, til det staalsatte Bolsjevikiske Parti, og dets Geniale Fører Kammerat Stalin. Og vi lover at vi af al Kraft vil mobilisere den danske Arbejderklasse til at følge det russiske Proletariats Eksempel og gøre Ende paa det kapitalistiske Samfund, der kun avler Krig, Slaveri og i Stedet skabe et Samfund, der giver Fred og Arbejde til alle.

Thorkild Holst